

לתגובות הערות: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבָת: 17:50

יְצִיאַת הַשָּׁבָת: 18:46

ר"ת: 19:21

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 316 14.10.2017 - כד' תשרי תשע"ח

וְהָאֱלֹהִים בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א,א)

פְּרָשָׁת - בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א,א)
כבר במילה הראשונה בתורה, "בראשית", כותב רש"י: אין המקרא הזה אומר אלא דרשני! כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראים ראשית. ומבארים בשם מרן הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל: בשביל התורה שנקראת ראשית, שכל הבריאה נבראה בשביל התורה; כיון שיש בתורה מצוה של לולב ואתרוג - לכן ישנם בעולם לולבים ואתרוגים, כיון שיש בתורה לאו של "לא תגנוב" - לכן ברא הקב"ה בעולם את תאוות הגניבה, וכן הלאה. וכן בשביל ישראל, שכל מה שיצטרך לקיומו של עם ישראל בכל הדורות - בשבילו נברא הדבר. ישנן דוגמאות רבות בדברי חז"ל והראשונים, וכדברי הרמב"ם שכתב, שיתכן שגוי בונה בנין שלם, ארמון מפואר, והוא לא יודע שכל בניינו הוא רק כדי שפעם אחת כאשר יעבור שם צדיק, ויהיה לו חם - יוכל להנות מצל הבניין.

דוגמא נפלאה מביא לכך הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מדוד המלך, שהיה מתפלא תמיד, מדוע ברא הקב"ה בעולמו משוגעים, מה יתרון לעולם במחלת השיגעון? ומה תועלתם של קורי העכביש ליישוב העולם? עד שבא מעשה לידיו והבין תועלת שניהם: כשהתחבא דוד במערה מפני רודפיו, כיסו העכבישים את פתח המערה בקוריהו, עד שלא נראה פתחה כלל, וניצל, וכשהביאוהו לאכיש מלך גת שביקש לתופסו, והנה היה נראה לאכיש שדוד המלך 'משוגע' ואמר "החסר משוגעים אנכי?" וגרשו מלפניו, וכך ניצל.

מרון הרב מבריסק זצ"ל היה רגיל להביא את אחת הדוגמאות הבולטות לכך בדברי ימינו אנו, והוא בספר ילקוט לקח טוב, בבנייתה התמוהה כל כך של מסילת הרכבת הארוכה בעולם לסיביר. היה זה ברוסיה הסובייטית, שהייתה נתונה תחת שלטון הצאר. שטחה של רוסיה משתרע על שטח עצום של מאות אלפי קילומטרים מרובעים, וצידה המזרחי, שנקרא 'סיביר', היה מדבר שומם מלא קרח וכפור, החליט הצאר יום אחד, שיש ליישב חלק זה של המדינה, ולכן החליט לסלול מסילת ברזל לאורך עשרת אלפים קילומטר - ממרכז המדינה עד נקודת הסיום שלה בערבות סיביר הקפואה לחופי יפן. לא היה כל הגיון בהקמת מסילה ארוכה שכזו במקום שומם כל כך, אבל הפקודה ניתנה! אלפים רבים גויסו לעבודה מפרכת זו, בתנאים קשים של קור וסופות שלגים. פועלים רבים קיפחו את חייהם בעבודה זו, שהושלמה כעבור שנים של עבודת פרך קשה ורצופה.

כאשר נחנך קו הרכבת הארוך הזה היה מספר המשתמשים בו מועט מאד, כצפוי. כמה עשרות שנים אחרי חנוכת הקו אמר הרב מבריסק זצ"ל: היום יודע אני מדוע נבנתה מסילה זו! היה זה בשנות השואה האיומה, כאשר ישיבות רבות נסגרו ונחרבו ורבנים ותלמידיהם הובלו לטבח. נדמה היה שיד הכורת עלתה, ח"ו, על עולם התורה, ובלבבות פנימה ריחפה השאלה – כיצד תישמר גחלת התורה לדורות הבאים? אך כיון שהובטחנו "כי לא תשכח מפי זרעו", היה ברור שרווח והצלה יעמוד ליהודים, השאלה הייתה רק היכן וכיצד? והנה, נתגלתה יד ה' באופן מופלא ביותר, בישועה שהייתה לבני ישיבת מיר. בשרשרת נסים מופלאה הורשו לצאת ממדינתם כמה מאות בחורים, ובכללם בחורים ששרדו מישיבות אחרות. המדינה היחידה שהסכימה לפתוח את שעריה בפני שארית הפליטה הזו – הייתה מדינת יפן, אך כיצד יגיעו מאות הבחורים לקצה זה של העולם? נמצא הפתרון! מסילת הברזל הארוכה לסיביר, שהגיעה עד למול חופי יפן! בני הישיבה עלו על הרכבת שנסעה על מסילה זו וכך הגיעו אל חוף מבטחים. אלמלא מסילת רכבת זו, אין לשער כיצד היו מצליחים לצאת מאות הבחורים מן התופת וגיא ההריגה!! עד עצם היום הזה אין הגויים יודעים מה הייתה נחיצותה של המסילה הארוכה והמבוזזת הזו! אבל אנחנו, מאמינים בני מאמינים, יודעים היטב! היא הייתה הנחוצה להצלת התורה, העולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל, והנה, על ידי הנסיעה על מסילה זו ניצלה ממלכת התורה של ישיבת מיר. הם שהו ביפן במשך תקופה של כחמש שנים, ולמדו שם בהתמדה עצומה עד יעבור זעם. מאוחר יותר, עברו חלק מהרבנים ותלמידיהם לארצות הברית, וחלקם האחר עלו לארץ הקודש. כך שוקם ונבנה מחדש עולם התורה המשגשג ומלבלב כהיום הזה עד קץ הימים. (הרב בנימין בירנצוויג)

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם (ב,א)

בשבת (ק"ט): איתא "כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית", ובמהרש"א שם כתוב כי האומר ויכולו הרי הוא מעיד על מעשה בראשית והרי הוא נעשה שותף עם הקב"ה כי בלתי עדותו לא יוודע עשייתו וכמו שהעשיה לא היה רק במאמר כן עדותו במאמר. וכיון שהיו עדות כתב המשנ"ב (רס"ח, יט) שהטעם מדוע אומרים אותו בעמידה הוא משום שבזה אנו מעידים להקב"ה במעשה בראשית, ועדות דינה בעמידה. במכתב מר' ישעיה אשר מרגליות זצ"ל (נדפס בסוף ספר עצי עדן מאביר ר' יהודה לייב מרגליות זצ"ל) כתב ששמע שהאור החיים הק' בכל ערב שבת למד הלכות עדות ואמר כי מטרת לימודו שידע שעל פי ההלכה הוא ראוי להיות עד כשר ונאמן לעדות שבת, וועי' ישועות יעקב או"ח (ס' רס"ח סק"א) ודרך פיקודיך ריש הקדמה ו' (קב ונקי)

וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרַם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח פִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אִין לְעַבְדֵי אֵת הָאֲדָמָה (ב,ה) רש"י: "ולמה לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים". מנין לרש"י שתפילת האדם הייתה חסרה והיא שגרמה להצמחת האילנות? אומר בעל הדברי ישראל זיע"א: מובא בגמרא (ברכות כו, ב'): 'רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפילות אבות תיקנום...' והגמרא מדייקת זאת מן הפסוקים. 'יצחק תיקן תפילת מנחה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב' ואין שיחה אלא תפילה שנאמר: 'תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו'. אומר הדברי ישראל: אצלנו נאמר 'וכל שיח השדה טרם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ' ומכאן שמה שהיה חסר זהו 'שיח האדם על השדה' דהיינו תפילת האדם. מוסיף ה'בן איש חי' ואומר נפלא: אם נמלא את המילה 'אדם' נקבל דבר מדהים: א- לף. ד- לת. מ-ם. ואם נחבר את החלק הנסתר (לף - לת - ם) נקבל בחילוף אותיות = 'מתפלל' ומכאן שאם האדם לא מתפלל אז 'אדם אין' אין כאן בכלל אדם.

עַל פֶּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אִבִּיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד (ב,כד)
פעם סיפרתי את הסיפור הנ"ל בדרשת ליל שבת בבית כנסת איצקוביץ'.
במוצאי שבת מטלפן אלי יהודי, ואומר לי שיש לו להוסיף על כך ספור משלו.
אחד האברכים בירושלים מיהר לכולל בבוקר. הוא לא רצה לאחר. החברותא מחכה,
יש 'שמירת סדרים'. אולם בדרך הוא שם לב שאשה אחת סוחבת שני סלים כבדים,
היא מתנשפת בכבדות, פוסעת כמה פסיעות ונעצרת למנוחה, ממשיכה מעט ושוב נעצרת.
רחמיו נכמרו על המסכנה. העולם בנוי על חסד, אבל מה עושים? הוא ממחר לכולל.
ומה עם ביטול תורה? מה עם החברותא המתין לו, מה עם שמירת הסדרים?
ויש גם שיקול של צניעות. מדובר באברך ירא שמים, שומר עיניו מראות ברע. הכל נכון.
אבל מצד שני, אם יתעלם וימשיך בדרכו, זו ממש אכזריות...
מה עושים? אין הרבה מה לחשוב. גם אין אפשרות לגשת ולשאול מורה הוראה.
לאחר מחשבה קצרה החליט כי "לא תוכל להתעלם" גובר על שאר השיקולים.
הוא ידע שמן הסתם האישה תודה לו על הרצון הטוב, אף תסרב בנימוס לבקשה שלו
לסחוב עבודה את הסלים, לכן החליט להיות עקשן, ולא לותר על המצווה שנקרתה בדרכו.
בעיניים מושפלות ניגש אל האישה והציע לה לשאת עבודה את הסלים הכבדים.
להפתעתו, האישה נענתה ברצון. היא הניחה אותם על הארץ. הוא הרים אותם והחל לצעוד
תוך שהוא שואל את האישה: "לאן צריך להביא אותם?"
אך האישה לא עונה...

הוא שב ושאל בקול רם יותר: "היכן להניח אותם?"
ואז הוא שומע את האישה משיבה לו: "מה קרה לך? זו אני!".
הוא נושא את עיניו, ומתברר לו שזו אשתו...!
ואז הוא אומר לה: "אוי, באמת לא שמתי לב. חשבתי שזו מישהי זרה.
אם ככה, בוודאי תוכלי להסתדר בעצמך... אני מאחר לכולל..."
א- שוטה! שוטה גמור! אדרבה, החסד מתחיל בבית!
כל מעשה שאדם עושה בתוך ביתו עם בני ביתו, שיתכוון לשם חסד, שיעשה זאת בשמחה,
הרי הוא זוכה לקיים מצוה! וכי קלה היא בעיניך?

רבי אייזיק מספר, שפעם באו אליו איש ואישה לדין תורה. ועל מה הדין תורה? בימים ההם
התריסים בבתיים היו כבדים ומסורבלים מאד, וקשה היה לפתוח אותם. בני הזוג רבו ביניהם
על מי מוטל לפתוח את התריס בבוקר, הוא מצביע עליה והיא מצביעה עליו...
אמר להם רבי אייזיק: "מה עושה הקב"ה בכל יום? 'המאיר לארץ ולדירים עליה ברחמים'.
הקב"ה מאיר לעולם. והנה, יש לנו מצוה חשובה ויקרה מאד - 'והלכת בדרכיו', אדם יכול
לעשות פעולה שעל ידה יאיר את הבית... ויהי אור! הרי זו זכות ללכת בדרכי ה'
זו זכות להאיר את הבית!" מאז - הם המשיכו לריב, אלא שהתהפכו היוצרות:
כל אחד רצה לזכות בזכות הגדולה ללכת בדרכי ה' ולהאיר את הבית...
(מתוך 'יחי ראובן' רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל)

ישם ה' לקין אות (ד,טו)
ובילקוט נאמר: רב אמר - כלב מסר לו לשומרו.
ביאר מרן עובדיה יוסף זיע"א: הקשה בעל הכתב סופר שאם אכן נמסר לקין כלב לשומרו,
אם כן היתה התורה צריכה לכתוב שהקב"ה נתן לו שומר, ומדוע נאמר שהקב"ה שם לו אות?
אלא ביאור הדבר כך הוא - שהרי קין חטא בכפיות טובה כלפי הקב"ה, שבמקום להביא קרבן
משובח לאות תודה להקב"ה, הביא קרבן גרוע ואין לך כפיות טובה מזו, ומחמת זאת לא
קיבל הקב"ה את קרבנו, וכך נתגלגל הדבר שקינא באחיו עד שהרגו נפש. ורצה הקב"ה
לאלפו בינה וחכמה, ולכן נתן לו כלב לשומרו בדוקא, יען כי הכלב כידוע יודע להכיר טובה
לאדוניו, ורצה הקב"ה שיהיה הכלב לאות וסימן לקין שילמד ממנו מהי מידת הכרת הטוב,
ומשום כך לא נכתב שהכלב היה לו לשומר, אלא נאמר שהיה לו לאות.

בַּזְעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם (ג,יט) – שמעתי סיפור מופלא, שהיה בירושלים עיה"ק. גביר, תומך ידוע במוסדות ירושלים, בא לבקר בארץ הקודש, וגבאי המוסדות ליווהו והראו לו את "עץ חיים", את בית החולים "ביקור חולים", ומוסדות הצדקה והכוללים. בגמר הביקור הביאוהו לבית רבה של ירושלים, רבי שמואל סלאנט. הרב ישב ושוחח עמו. תוך כדי שיחה, נכנס אברך צנוע ובא לשאול את רבי שמואל סלאנט שאלה בהלכה, מיד הפסיק רבי שמואל לדבר עם האורח הנדיב, וישב ושוחח בארוכה עם האברך הצנוע. הגביר נפגע מאד מיחסו של רבי שמואל, ועזב את הבית בכעס גדול. הגבאים ניסו להרגיעו, אך ללא הועיל. החליטו ביניהם הגבאים להראות לגביר את חיי האברך הצנוע. הם אמרו לגביר: "לכשתראה מי הוא האברך, אולי תשנה את דעתך". לעת ערב הגיעו לחלון ביתו של האברך, שהיה גר במרתף כאשר חצי מקומת הדירה היה בתוך האדמה וחציו השני נמצא מעל האדמה. הם ראו איך יושבים האברך עם שבעת בניו סביב השולחן, ואוכלים לחם עם קצת שמן. אח"כ מזג להם כוס חלב שרק שלישי מהכוס הכיל חלב. בגמר האוכל, נטלו סידורים ובירכו ברכת המזון בקול ושירה – כולם כאחד, ולאחר ברכת המזון נטלו כולם ספרים: זה גמרא, זה חומש וזה משניות, והילד הקטן נטל דף שיש בו צורת האותיות, וישבו ביניהם ולמדו, לאט לאט נרדם הילד הקטן על הדף, והאב נטלו והשכיבו על המיטה, פשט את בגדיו וכיסהו במעטה קל של צמר, כך חלפה לה שעה עד שכולם נרדמו, ואז ישב האברך עם הגמרא והמשיך ללמוד. לגביר, לא היה כח לעמוד זמן רב, והלך לבית מלונו. לאחר שלוש שעות שוב חזרו אליו הגבאים, ואמרו לו בא וראה את האברך. שב הגביר וראה איך יושב האברך על הרצפה ומזיל דמעות ועורך תיקון חצות. הגביר התרגש מאד ואמר: "עכשיו אני מבין את רבי שמואל, אברך כמותו ודאי שחשוב ממני פי כמה וכמה". למחר חזר הגביר לבית רבי שמואל, ביקש לפייסו, ואמר: "אני מוכן לתת לאברך פרנסה בשפע לכל ימיו" שלח רבי שמואל לקרוא מיד לאברך. אמר האברך: "ב"ה, לא חסר לי כלום! יש לי בית, יש לי לחם ושמן, ומה לי לצרה הזאת של עשירות אשר תמנע ממני מלעבוד את ה' מתוך דעה צלולה?" (מתוך מידות והנהגות טובות – ר' יחיאל מיכל שטרן)

הַמֵּן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבַלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶתָ (ג,יא)
 מדוע האריכות? היה יכול הרי לומר 'המעץ הדעת אכלת' מתוך נפלא רבי אליהו חדאד זצ"ל בספרו 'חדוות אליהו': יש לשאול: נאמר על הקב"ה שהוא 'מעביר ראשון ראשון' דהיינו שעל חטא ראשון הקב"ה לא מעניש אז מדוע האדם נענש על חטאו הראשון? והתשובה היא: הקב"ה לא מעניש על חטא ראשון רק כאשר האדם עבר על מצוות שנאמרו ע"י שליח, אבל על מצוות שהקב"ה ציווה בעצמו אין את הכלל של 'מעביר ראשון ראשון' (כדוגמת עבודה זרה שה' ציווה ולא משה) הציווי לאדם הראשון שלא לאכול מעץ הדעת היה מפי ה' ולכן הוא נענש למרות שזה היה חטאו הראשון. ולכן הקדים הקב"ה ואמר לאדם 'הַמֵּן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ' (בעצמי ולא ע"י שליח) 'לְבַלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶתָ'? וכיוון שכך תיענש על כך.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל. לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה. הצלחה ופרנסה טובה: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארו בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אליעזר בן אסתר ושמרון שריק ז"ל.